

DOKTORI (PhD) ÉRTEKEZÉS TÉZISEI

KISS ÁRPÁD

MOSONMAGYARÓVÁR

2008.

**NYUGAT-MAGYARORSZÁGI EGYETEM
MEZŐGAZDASÁG- ÉS ÉLELMISZERTUDOMÁNYI KAR
MOSONMAGYARÓVÁR**

GAZDASÁGTUDOMÁNYI INTÉZET

Ujhelyi Imre Állattudományi Doktori Iskola

Doktori Iskola vezető:

Dr. Benedek Pál

egyetemi tanár, intézetigazgató, MTA doktora

**Az állati termék előállítás, feldolgozás és forgalmazás ökonómiai
kérdései program**

Programvezető:

Dr. Tenk Antal

egyetemi tanár, a mezőgazdaságtudomány kandidátusa

Témavezető

Dr. habil Reke Barnabás

egyetemi tanár, a mezőgazdaságtudomány kandidátusa

**A SZÁMVITELI ADATSZOLGÁLTATÁS MEGVÁLTOZTATÁ-
SÁNAK GAZDASÁGI ALAPJAI AZ ÁLLATTENYÉSZTÉSBEN**

Készítette:

Kiss Árpád

Mosonmagyaróvár

2008

I. A KUTATÁS FŐBB CÉLKITŰZÉSEI, KUTATÁSI HIPOTÉZESEI

A XXI. Században a számviteli információs szolgáltatásnak a mezőgazdasági paradigmaváltás és a globalizáció kettős szorításában kell megfelelnie a piaci szereplők sokféle, változó igényének. Az első a termelési folyamat tényezőinek értékelését és a közzétett információk szerkezetét és mennyiségét alakítja át. A második a számvitel nemzetközi szabályainak átvételére vagy legalábbis egyre szélesebb területen a figyelembevételére kényszeríti az egyes államok szabályozását.

A disszertáció az állattenyésztő vállalkozások példáján keresztül vizsgálja az ágazatra jellemző termelési tényezők értékelési és nyilvántartási gyakorlatát, a választási lehetőségeket, illetve a számviteli beszámoló felhasználhatóságát a gazdasági döntések megalapozása, a folyamatok értékelése szempontjából.

A vizsgálat alapján a következő eredmények várhatók:

1. A piaci folyamatok, piaci értékek meghatározóbbá válása mellett a műszaki jellemzők figyelembevétele is elengedhetetlen a számviteli adatszolgáltatás valóságtartalmának és használhatóságának biztosításához.
2. A megbízható és valós összkép minden piaci szereplő számára mást jelent. Ennek a sokféle igénynek a keretjogszabályokkal szabályozott számvitel nem tud megfelelni. A Magyar Számviteli Standardok kidolgozásán és bevezetésén túl szükség van és lesz a számviteli szolgáltatást végzők nagyobb felelősségvállalására és a

vállalkozások egyedi jellemzőit jobban figyelembe vevő információ feldolgozásra, adatszolgáltatásra.

3. Az éves beszámolóból a felhasználók egyrészt több információt kapnak, mint amennyire preconcepciójuk alapján számítanak, másrészt a vállalkozások megítélése sokszor csak a nem nyilvános információk felhasználásával lehet objektív.
4. A pénzügyi jelentések felhasználóinak sokfélesége miatt a vállalkozások jobb híján a történelmi tapasztalatok alapján határozzák meg a fontossági sorrendet. Főleg a kisvállalkozásoknál így első helyen továbbra is a költségvetés szerveinek (APEH, VPOP, MVH) igényei állnak.

II. ANYAG ÉS MÓDSZER

A dolgozat módszertani jellege miatt az adatgyűjtés mellett fontos kérdés volt az állattenyésztés szabályozási helyzetének áttekintése, elsősorban az elszámolási, értékelési lehetőségek feltárása érdekében. A meghatározó szabályokat természetesen a 2000. évi C. törvény a számvitelről tartalmazza, de a feltételrendszer megkerülhetetlen eleme a társasági adózás szabályait rögzítő 1996. évi CXXXI. törvény. A vizsgált időszakban történt jogszabályi változások csak az információszolgáltatás szempontjából voltak érdekesek, a vállalkozások gazdasági teljesítményére gyakorolt hatás bemutatása nem tartozott az eredeti célkitűzések közé.

A lehetőségek nemzetközi meghatározottsága, a jövőbeni változások feltételeinek megismerése érdekében öt Nemzetközi Számviteli Standarddal kellett foglalkozni.

A vállalkozási formák mezőgazdaságra jellemző sokszínűsége miatt elsősorban a saját tőkére vonatkozó információk értelmezéséhez szükséges elemző számítások elvégzéséhez nélkülözhetetlen volt a szövetkezetekről (2006. évi X. törvény), illetve a gazdasági társaságokról (2006. évi IV. törvény) szóló jogszabályok felhasználása.

A biológiai, technológiai, műszaki szempontok érvényesítésének igénye a számviteli elszámolásokban indokolta az állattenyésztésre vonatkozó legfontosabb jogszabályok, különösen az állattenyésztésről szóló 1993. évi CXIV. törvény és a 62/1997 (IX.10) FM rendelet az egyes állatfajták egyedeinek Egységes Nyilvántartási és Azonosítási Rendszeréről jogszabályok előírásainak megismerését.

A saját vizsgálatok alapját szekunder és primer adatgyűjtések adják. A szekunder adatok forrásai a KSH, az FVM nyilvános, hagyományos és elektronikus formában közzétett, valamint az AKI által működtetett tesztüzemi rendszer kiadványai. Az utóbbi forrás adatai elsősorban kontrolladatként voltak jól használhatók.

A saját vizsgálatok harmadik forrása egy primer adatgyűjtés volt, mely egyrészt egy kérdőíves (a kérdőív 47 kérdést tartalmazott) felmérés adatait, másrészt a gazdasági vezetőkkel folytatott személyes konzultációk tapasztalatait tartalmazza.

A visszakapott kérdőívek alapján két állatfajra (szarvasmarha és sertés) és három hasznosítási irányra (marhahizlalás, tejhasznosítású szarvasmarhatartás és vágósertés hizlalás) kellett a vizsgálatot szűkíteni.

A kérdőívet a Nyugat-Magyarországi régió 170 állattenyésztéssel (is) foglalkozó társas vállalkozásánál küldtem ki, melyekből 10 értékelhető adatokat tartalmazó kérdőív érkezett vissza. A tíz vállalkozásból árbevétele alapján négy tekinthető állattenyésztő vállalkozásnak.

III. EREDMÉNYEK, KÖVETKEZTETÉSEK

1. Műszaki jellemzők figyelembevétele

A műszaki jellemzők elemei (biológiai alapok, technológia, melléktermékek, környezeti és állatjóléti intézkedések) közül a biológiai alapok hatásának vizsgálatát tartalmazza a dolgozat. A számviteli nemzetközi és nemzeti szabályozása között az IAS 41. Nemzetközi Számviteli Standard 2001. évi bevezetése után lényeges eltérés keletkezett. Ez a standard szakít leghatározottabban a bekerülési érték alapú számbavétel koncepciójával, míg a magyar számviteli törvény a múltban realizált értéket preferálja.

Az immateriális javak közül a tejkvóta számviteli kezelése okoz problémát, mert forgalmának, birtoklásának szabályozása akadályozza egy ármeghatározásra alkalmas piac kialakulását, és a számviteli információk megbízhatóságát is csökkenti.

A tenyészállatoknál a biológiai alapok szerepének háttérbe szorítása miatt –Nemzetközi Standard fogalmait használva- a biológiai eszközöket biológiai terméként kezeli a számviteli nyilvántartás.

A környezetvédelmi szabályok miatt a szervezetrágya, mint melléktermék értékelésének módszerén, kalkulációban betöltött szerepén kell a számviteli szabályozásnak és gyakorlatnak változtatni.

2. Értékelés kérdésköre

A megbízható és valós összkép követelményét a vállalkozások elsősorban a vagyon számviteli törvényben meghatározott értékelésével, és az információk közzétételével tudják teljesíteni. Az állatállomány-

hoz kapcsolódó vagyonelemekre is érvényesek a mérlegképesség (pénzben kifejezhető érték, önálló forgalomképesség¹, elidegeníthetőség, tulajdonlás, birtoklás) követelményei. A számvitel környezetének és szabályozásának változása a vagyon értékelésében a piaci ármeghatározásnak tulajdonít növekvő szerepet, melynek mechanikus alkalmazása azonban súlyos információtorzuláshoz, hamis vagyoneérték kiutatáshoz vezethet.

Az immateriális javak között a tejkvóta értékelése a számviteli törvényben nevesítetten nem szabályozott. Ezért a gyakorlat sem egységes. Az AKI tesztüzemi rendszerében az országos tejkvóta több mint háromnegyedét előállító termelőktől gyűjt és közöl adatokat. Az egyes üzemek eltérő gyakorlata következtében a vizsgált évekről a tesztüzemi adatokból a vagyonelemre vonatkozó adatok (bekerülési érték, könyv szerinti érték, értékcsökkenés) nem használhatóak, mert az amortizáció elszámolása a tejkvótánál jogi, gazdasági és számviteli szempontból sem indokolható.

A vizsgálatba vont tejtermelő vállalkozások 60 százaléka nem, 40 százaléka pedig nyilvántartja birtokolt tejkvóta értékét akár vásárlás, akár térítés nélküli igénylés formájában jutott hozzá.

A tejkvóta értékének változásáról az éves beszámolóban csak a kiegészítő mellékletben található információ. A számviteli törvény az éves beszámolót készítő vállalkozásoknak írja elő a halasztott bevételek fontosabb tételeinek részletes bemutatását, aminek az ellenérték nélkül kapott tejkvóta nettó értéke is része. A vizsgálatba bevont vállalkozá-

---

¹ Az önálló forgalomképesség követelménye a gyakorlatban és az elméletben is sokszor csak korlátozottan érvényesül.

sok éves beszámolót készítettek és a törvényben előírt információkat közzétették.

A biológiai termékek értékelésénél, az előállítás és az év végi vagyonérték megállapításánál a számviteli szabályozás hat módszert fogad el. A vizsgálatba vont vállalkozások mindegyike az elszámolóáras nyilvánartartást választotta, tehát a közvetlen költségek elszámolásánál a felhasználáshoz, értékesítéshez év közben a tényleges árak, költségek helyett egy, adminisztratív döntéssel meghatározott egységértéket használnak. A két érték közötti különbszet elosztása az értékesített és a készleten lévő termékek között pedig egy újabb lehetőség a vállalkozás vagyoni helyzetének, és az üzleti évben elért eredményének manipulálására. A hibák vagy a csalások feltárásának kockázata kicsi, mert nincs olyan piaci szereplő, aki elég információval rendelkezik a tényleges költségviszonyok megállapításához. Az ügyvezetés az üzleti titokra hivatkozva megtagadhatja az alkalmazott kalkulációs módszerek nyilvánosságra hozatalát, így a külső tulajdonosok és a piaci partnerek számára is ismeretlen marad a vagyonérték és az eredmény módosítás mértéke. A rendelkezésre álló adatok alapján a vizsgálatba vont vállalkozásoknál a probléma létezik, mert a készletérték különbözetnek a készletek könyv szerinti értékéhez viszonyított arányának relatív szórása mindkét vizsgált állatfajnál magas (vágósertésnél 290 %, vágómarhánál 170 %).

Az egyszerűsített értékelési eljárást a vállalkozások 2001-től, a további „egyszerűsítési” lehetőséget 2003-tól alkalmazhatják. Az egyszerűsítés lényege, hogy a saját termelésű készletek közvetlen önköltsége az utókalkuláció helyett az eladási árból is levezethető, a még várható-

an felmerülő termelési és értékesítési költségek, valamint a várható haszon prognózisa alapján. A 2003-tól érvényes szabályok szerint a még várható költségek tételes kimutatása helyett a várható önköltségi becslés és a teljesítési fok szorzataként is meghatározható a saját termelésű készletek mérlegértéke. A módszer alkalmazásával ár- és költségcsökkenést feltételezve a valódiság és az óvatosság számviteli alapelve is sérül.

A növendék-, hízó- és egyéb állatok nyitó és záró nettó értéke az éves beszámoló önálló sora. Az egyszerűsített éves beszámolóból nem állapítható meg. A kiegészítő mellékletben a törvényi előírás alapján az alkalmazott értékelési eljárások felsorolásában, és a forgalmi költség eljárással készített eredménykimutatás esetén az aktivált saját teljesítmények értékének részletezésében található információ erről a vagyonelemről.

A vizsgálatba bevont vállalkozások 80 százalékának kiegészítő mellékletében a törvényi előírások teljesültek. Érdemi gazdasági elemzést lehetővé tevő információt az értékvesztések elszámolásához kapcsolódva tettek közzé a vállalkozások.

A vállalkozás vagyonának nyilvántartásánál a magyar számviteli törvény – a nemzetközi szabályozásnál szigorúbban – alapszabályként az egyedi nyilvántartást írja elő, az egyedi értékelés elvének a betartása miatt. Ehhez elvileg jó alapot jelenthetne az Egyedi Nyilvántartási és Azonosítási Rendszer (ENAR). A költség-haszon összemérés alapelve miatt a különböző időpontokban beszerezett, általában csoportosan nyilvántartott, azonos paraméterekkel rendelkező eszközöknél az átlagos beszerzési ár, továbbá a FIFO módszerrel történő értékelés is al-

kalmazható. A számviteli törvény a csoportos nyilvántartásra nem tartalmaz tételes szabályozást. A mezőgazdasági szakirodalom szerint a tenyészállatoknál is célszerű fajta- és korcsoport szerint nyilvántartani a vagyonelemeket. A kérdőíves vizsgálat alapján minden vállalkozás egyedi nyilvántartást vezet. Az Unió által előírt egyedi állatazonosítást a vágósertést tartó vállalkozások nem használják. A szarvasmarhatartó vállalkozások egyharmada a mennyiségi és az értéknyilvántartásban is, kétharmada pedig a mennyiségi nyilvántartásban használja az egyedi állatazonosítást. Az utóbbi nem felel meg a számviteli analitikus nyilvántartás igényeinek, ezért a vállalkozások többsége kettős, egy technológiai és egy számviteli adatkezelési rendszert alkalmaz.

A biológiai eszközök költségelszámolását a bruttó érték mellett a hasznos élettartam, az értékcsökkenés módszere és a maradványérték határozza meg. A vizsgált szarvasmarhatartással foglalkozó vállalkozások kivétel nélkül a termelőkéesség változását jelölték meg a hasznos élettartam megállapításának legfontosabb szempontjaként. A sertéstartó vállalkozások az anyakocák és a tenyészkanok hasznos élettartamát a kérdőíveken adott válaszok alapján a tartási költségek változása, illetve tapasztalati számok alapján határozzák meg. Az értékcsökkenést minden vizsgált vállalkozás a lineáris leírás módszerével számolta el. A tenyészállatoknál a hasznos élettartam végén várható értékesítési ár meghatározásánál a vállalkozások szinte kizárólag a vágóállatok piaci árait veszik figyelembe. Így nincs különbség az egy év alatt, és a három év alatt ráhizlalt súly költsége, a hús minősége között. Nem számít a hasznos élettartam utáni tenyészérték, termelőkéesség. Az elméleti megfontolás mellett, ha a tartás alatti súlygyarapo-

dást is figyelembe vennék a vállalkozások, akkor egyik tenyészállatnál sem számolhatnának értékcsökkenéssel, mert a maradványérték minden állatfajnál és az összes hasznosítási iránynál magasabb lenne a bekerülési értéknél.

A vállalkozások a hímivarú tenyészállatok értékelését az élősúly alapján végzik. A hozamok és a hímivarú állatok teljesítménye között csak az anyaállat által közvetített kapcsolat van, ezért nem indokolt az életteljesítmény szerinti értékelés és értékcsökkenés elszámolás.

A tenyészállatok nettó értéke az éves beszámolót készítő vállalkozások mérlegében önálló soron megjelenik, az egyszerűsített éves beszámolóban pedig a tárgyi eszközök összegének része. Az értékmódosítók, az értékelési módszerek megváltoztatásának okait és gazdasági hatásait a kiegészítő mellékletben minden társas vállalkozásnak be kell mutatnia. A tenyészállatok bruttó értékének, halmozott értékcsökkenésének alakulását (nyitó, növekedés, csökkenés, záró)² és a tárgyi értékcsökkenésnek az alkalmazott módszerek szerinti részletezését a kiegészítő mellékletben 2006-ig minden vállalkozásnak, 2006-tól csak az éves beszámolót készítő vállalkozásoknak kell bemutatnia.

3. A beszámoló információtartalma

Az érdekhordozók (piaci szereplők) a számviteli információk, a közzétett, nyilvánosságra hozott beszámolók hasznosságát a döntések megalapozását célzó elemzések szemüvegén keresztül minősítik. Vegyük észre, hogy a kérdés mögött a megbízható és valós összkép és a gazdasági döntéshozatal információigényének nézőpontjának viszonya

---

² A számviteli szakirodalom és a gyakorlat a kimutatást befektetési tükörnek nevezi.

áll. A döntéshozatalban pedig csak egyik szempont a pénzügyi, figyelemmel kell lenni a gazdaságtikai, nem gazdasági tényezőkre is, különösen a mezőgazdaság és az állattenyésztés területén.

A dolgozat a szakirodalom alapján áttekinti a pénzügyi jelentések fontosabb mutatószámait közül a vagyoni és jövedelmi helyzet elemzéséhez használtakat. A mutatók száma egyrészt nagy, másrészt a szakirodalom és a gyakorlat ugyanazokat a viszonyszámokat nagyon különböző tartalommal és jelentéssel használja. A teljesség igénye nélkül a legfontosabb különbségeket és ezek néhány okát is tartalmazza a dolgozat.

A disszertáció az éves, és az egyszerűsített éves beszámolók alapján is megvizsgálja a mutatók számításához adatok hozzáférhetőségét és tartalmát. Az eredménykimutatásnál természetesen a forgalmi és összköltség eljárások különbségeinek hatását is tartalmazza a dolgozat..

A vagyoni típusú mutatóknál egyrészt az érték kategóriák különbségeit, az egyes kategóriák alkalmazásának feltételrendszerét és indokait is értékelni kellett. Másrészt a vagyonelemek közül az időbeli elhatárolások a céltartalékok tartalmát és kezelését a szakirodalom is és a gazdasági gyakorlat is elhanyagolja. A dolgozat részletesen foglalkozik kezelésük módszerével, a működő tőke megállapításánál figyelembe vevendő elemek meghatározásával. Az eredménykimutatásból az egyéb bevételek tartalmát kellett bemutatni, hogy a jövedelmezőségi és hatékonysági mutatók reálisabb képet adjanak az állattenyésztő vállalkozások teljesítményéről.

4. Pénzügyi jelentések felhasználóinak jellemzői

A megbízható és valós összkép és a piaci szereplők igénye közti el-
lentmondás okai a fogalmak eltérő értelmezése és a felhasználók ér-
dekeit tükröző egymás közötti és a számviteli törvényből levezethető-
től is különböző értéksorrend. A dolgozatnak ez a része a számvitel és
az érdekhordozóknak a megbízható és valós összképről vallott felfo-
gását vizsgálja és a vállalkozásnál folyó értékteremtő folyamatoknak a
legfontosabb jellemzőit mutatja be a vizsgálatban résztvevő állatte-
nyésztő vállalkozások adatai alapján.

Tulajdono- sok	Vállalkozás szervezetek	Piaci kapcs.	Költségve- tési szervek	Egyéb
- külső - belső	- Ügyvezetés - Felső vez. - Divízió v. - Funkcio- nális vez. - Alkalma- zottak	- Pénzín- tézetek - Egyéb befekt. - vevők - szállí- tók	- APEH - VPOP - MVH - Önkor- mányzatok	- Elemzők - Kutatók

Forrás: Saját adatgyűjtés

1. sz. ábra

Az érdekhordozók csoportjai

A kérdőíves felmérés a vállalkozások gazdasági vezetőinek vélemé-
nyét gyűjtötte össze az érdekhordozók pénzügyi beszámoló használati
szokásaival kapcsolatban.

1.sz. táblázat

Az érdekhordozók pénzügyi beszámoló használati szokásai

Érdekhordozó	Medián	Módusz
Tulajdonosok	9	10
Ügyvezetés - Felső vezetés	10	10
Alkalmazottak	5	0
Finanszírozók	9	10
Vevők - Szállítók	9	10
Költségvetési szervek	9-10	10
Elemzők	6	0

Forrás: Saját adatgyűjtés

A számviteli szolgáltatások közé a számviteli törvény a könyvviteli szolgáltatást és a könyvvizsgálói tevékenységet sorolja. Szorosan kapcsolódik ezekhez az adószakértői tevékenység is.

A könyvviteli szolgáltatást a számviteli törvényben rögzített szabályok foglalják keretbe. A kisebb vállalkozásoknál azonban a tulajdonosok és az ügyvezetés az adózás, az adóellenőrzés, és a finanszírozási igények szemüvegén keresztül minősítik a könyvelést végző szervezetet. A megbízható és valós összkép bemutatását a könyvvizsgálat erősíthetné, de a funkció alól a jogszabály éppen a legkritikusabb vállalkozói kört, a kisvállalkozásokat vonja ki. Az ide tartozó gazdasági szervezeteknél kerül a könyvviteli szolgáltatás leggyakrabban kihelezésre melynek egyik következménye a gazdasági döntések előkészítéséhez szükséges információszolgáltatás háttérbe szorulása, a számviteli törvényben biztosított választási lehetőségek kihasználásának elmulasztása, a könyvelést végző vállalkozás módszereinek sematikus átvétele. A vizsgálat azt igazolta, hogy a folyamat az állattenyésztő vállalkozások körében is felgyorsult.

A vizsgálat eredményeit **összefoglalva** a megbízható és valós összkép teljesen mást jelent a felhasználói és számviteli szempontból. Az utóbbi a számviteli szabályok betartását, az előbbi a döntésekhez szükséges információk minőségét érti a követelmény alatt. A számvitel tevékenység presztizsének javítása csak a gazdasági döntési, és információs folyamatokba történő integrálódás alapján lehetséges, tehát a számviteli szolgáltatóknak elsősorban a piaci szereplők igényeit kell figyelembe venni, és csak másodsorban az önvédelmi, felelősséget korlátozó, áthárító szempontokat.

IV. ÚJ ÉS ÚJSZERŰ TUDOMÁNYOS EREDMÉNYEK

1. Az értékelési módszerek körének bővítésével a számviteli törvény a nyilvántartási érték és a vagyonérték, mint a beszámoló készítésénél alkalmazható értékelési alpmódszerek közti választást sok esetben a törvényalkotás szintjéről a vállalkozások szintjére telepítette. Ugyanakkor ennek a gazdasági környezet nem felel meg, mert a piaci értékítéletnél sokkal fontosabbak a vállalkozás adózással kapcsolatos igényei, és a személyi feltételek sem mindig adóttak. A gazdasági vezetők és a könyvelők többsége is a hagyományokhoz ragaszkodik, és a könyvvizsgálat sem képes a piaci szereplők szempontjait érvényesíteni a beszámolók összeállításánál.
2. Az állattenyésztő vállalkozásoknál a tenyészállatok értékének húsérték alapján történő meghatározása alapján lehetetlen a tárgyi eszközök összetételének reális értékelése is. Az alacsony bekerülési érték és a rövid hasznos élettartam következtében a mérlegből a nettó érték alapján számított mutató gyakran nulla lehet, és a bruttó értékre alapozott vizsgálat is jelentéktelennek mutathatja a tenyészállat értékét.
3. A tenyészállatok életteljesítményre alapozott értékelése alapvetően megváltoztathatja az állattenyésztés gazdasági viszonyait, különösen a tejtermelésben. A változás megjelenik az amortizáció jellemzőiben, a selejtezés kedvezőbb, a teljesítőképességet jobban tükröző időpontjában, és a biológiai eszközhasználat sajátosságait érvényesítő értékmeghatározásban. Ezek a tényezők együttesen lehetővé teszik a megbízható és valós összkép pontosabb bemutatását az ágazatban működő vállalkozásoknál.

4. A tenyészállatok megújítási mutatójának számításánál a folyamatban lévő beruházások, a tárgyévi beruházás értéke és az aktivált eszközérték közül az utóbbit tartom megbízhatóbbnak, mivel az állatok aktivált értékében magas a saját előállítású állomány aránya, ami a tenyésztésbe vételig nem a beruházások, hanem a készletek között szerepel.
5. A humán erőforrás-gazdálkodás eszközrendszerének analógiájára javaslom az állományváltás mutatójának számítását az éves beszámoló kiegészítő mellékletéből megismerhető bruttó értékadatok alapján.
6. Az elemzéssel foglalkozó szakirodalom nem azonos tartalommal használja a tőkefogalmakat, vagy a különböző fogalmak takarnak azonos tartalmakat. Leggyakrabban a forgótőke, a nettó forgótőke és a működő tőke jelentése azonos: a rövid lejáratú, kamatfizetéssel nem járó kötelezettségekkel csökkentett forgóeszközök. A számviteli szakirodalom viszont mást ért működő tőke alatt: a vállalkozás rendelkezésére álló fellelhető, tehát a be nem fizetett tőkével és visszavásárolt saját üzletrészek névértékével csökkentett, az osztalékfizetésnél figyelembe vehető saját tőke. Dolgozatomban a fogalmat több területen pontosítom.

V. AZ ÉRTEKEZÉS TÉMAKÖRÉBEN ÍRT TUDOMÁNYOS KÖZLEMÉNYEK, ELŐADÁSOK JEGYZÉKE

Magyar nyelven lektorált szakfolyóiratban, kiadványokban megjelent tudományos közlemény:

Kiss Árpád (2003): Kinek készüljön a megbízható és valós összkép? 66-74 p. In. BORSZÉI ÉVA (szerk.): *Doktoranduszok a számvitel és a pénzügy területén..* Gödöllő Szent István Egyetem Gazdaság- és Társadalomtudományi Kar Számviteli és Pénzügyi Tanszék 154 p.

Kiss Árpád (2007): Számviteli információk növekvő fontossága. *Gazdálkodás* 51 (20) 198-205 p.

Kiss Árpád (2008): A tejkvóta számviteli kezelésének problémái és ezek hatása a vállalkozások vagyoni helyzetére. In. BÁCS Z. (szerk): *Hagyományok és új kihívások a számvitel területén; 140 éves a számvitel oktatása a debreceni gazdasági felsőoktatásban.* Debrecen Debreceni Egyetem AMTC AVK Debrecen (Megjelenés alatt)

Idegen nyelven lektorált szakfolyóiratban, kiadványokban megjelent tudományos közlemény:

Kiss Árpád (2009): Problems of Milk Quota Management in Accounting System their Effect on Property Status of Enterprises Acta Agronomica Óvariensis **50**. (Megjelenés alatt)

Teljes terjedelemben megjelent előadás magyar nyelven:

Kiss Árpád (2003): Mi változik a számvitelben az EU csatlakozás után? EU Konferencia Mosonmagyaróvár, előadás CD kiadványon.

Kiss Árpád (2003): Az EU csatlakozás sajátos számviteli problémái a mezőgazdaságban, Georgikon Napok Keszthely, 2003 december

Kiss Árpád (2003): Az EU pályázatírás eszközrendszere WEU Konferencia Mosonmagyaróvár, 2004. május CD kiadványon

Magyar nyelven megjelent kivonat, összefoglaló:

Kiss Árpád (2005): A KAP és az állati termékpályák koordinációs mechanizmusainak gazdasági problémái Gazdálkodás **49** (14) 10

Elektronikus formában megjelent előadások

Kiss Árpád (2007): Számviteli jegyzet I-II. kötet előadásai

Kiss Árpád (2007): Számviteli feladatgyűjtemény

Kiss Árpád (2007): Vállalkozói kontrolling

Kiss Árpád (2007): Vállalkozói kontrolling feladatgyűjtemény

Kiss Árpád (2008): Vállalkozások adózása előadásai

Kiss Árpád (2008): Vállalkozások adózása feladatgyűjtemény